HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נתינה. מן הגבעונים ומסורין לבא בישראל כדלמרינן ביבמות (דף עח:) **דוד גזר עליהן: לא שאסור.** דלא נאמרה פרשה אלא בארוויה לקיימה והכי תניא בספרי [נשא ה יב] כי תשטה אשתו בארוויה לאישות הכתוב מדבר פרט לאלמנה לכ"ג וכו': **ולא נוטלת כתובה.** ואע"ג דשאר אלמנה לכ"ג לא קנסוה רבנן כתובה כדלמרינן בכתובות בפרק אלמנה גזונית (דף ק:) זו אין לה דסתירתה גרמה לה ליאסר עליו ואפי' היא רואיה לו הלכך לאו בת כתובה היא דלא עדיפא מכשרה: **אמר בעלה איני משקה ושבעלה בא עליה בדרך.** שהוא גרם לה שלא תשתה נוטלת כתובתה: **מאו בעליהן.** של כל סוטות הנסתרות ולוויות לשתות ולא הספיקו להשקותן כו': **ולא שאסור.** דבעינן והביא האיש את אשתו וגו'[1] : **וכ"ש אומרים לו שאסור או לא נוטלות כתובה.** כלומר מתוך שלא שתות לא נוטלות כתובה. וכגמ'[2] מפרש פלוגתייהו: **מעוברת הכיר.** שמת והניחה מעוברת ומניקה או שגירשה והיא מעוברת או מניקה ואסרוה חכמים[3] לינשא עד שיהא הולד בן ג' שנים שכך זמן יניקתו והלך זה ונשאה וקינא לה לא שותה שהרי אינה ראויה לו לקיימה: **יכול הוא להפרישה.** על כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרינא ביה: **איילונית.** דוכרינתא דלא ילדה שממעי אמה נגרלת כך ואין לה סימני אשה לא דדים ולא שערות וקולה עבה: **ושאינה ראויה לילד.** ששתת כוס עיקרין. ואסורות לקיימה למי שאין לו בנים שהרי נעטוו ישראל על פריה ורביה: **אשה בת שואה ומוסרת לבעלה.** אם נמצאת נקיה. וגמ'[4] פריך פשיטא: **אשה סרים.** כגון[5] שנסתרס לאחר שנשאה דקדמה שכיבת בעל לבועל: **שואה.** וגמ'[6] פריך פשיטא: **ע"י כל העריות מקנין.** אם קינא לה מאביה ומאחיה ומאחד מכל העריות שבתורה ונסתרה הוי קינויו קנוי ונאסרת עליו ושותה. וגמ'[7] פריך פשיטא: **חוץ מן הקטן.** דכתיב[8] ושכב איש אותה: **וממי שאינו איש.** וגמ'[9] מפרש לה: **ואלו שב"ד מקנין בהן.** אם רואין אותם מתנהגות בפרילות: **לא להשקותה אמרו.** הם לא ישקוה דבעינן והביא האיש את אשתו ובעלה ממי לא ישקנה בקינוי זה[10] לכשירלה דבעינן וקינא והביא[11] ורבי יוסי לא בעי וקינא והביא: **גמ' הא קנוי מקני לה.** ליאסר עליו מדקתני לא נוטלות כתובה: ה"ג **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי.** ולא גרם אים אים דלדרשא אחרינא דרשינן ליה לקמן (דף כז.) אלא ריבויא מואמרת אליהם וה"נ אמר לקמן בפירקין[12] ואמרת רבויא הוא: **יכול שאני מוציא כו'.** דממשמעות קרא משמע לן ארוסה למעוטי דלא קיינן בה תחת איש אבל שומרת יבם קיינן בה תחת איש כדמפרש לקמיה דלא מיתסרא מסירה לחופה: **ורבי יונתן.** משמע ליה מיעוטא קמא לשומרת יבם אבל ארוסה קיינא בה אישות אי לאו דהדר מעטיה קרא אחרינא כדמפרש לקמן [נ"ב] משום דהוא קידשה ואינה באה לו מכח קדושי אחרים ועוד שנסקלת על ידו מה שאין כן בשומרת יבם: **מר אלימא ליה ארוסה.** רבי יונתן משיבה ליה ארוסה אשה גמורה טפי משומרת יבם: **דקדושי דידיה.** שע"י קידושי עצמו באה לו: **וסוקלין על ידו.** אם זינתה נסקלת בשבילו: **דלא מתסרא מסירה לחופה.** דנקנית ליבם בביאה גרידתא ואפי' בזנות להיות כאשתו לכל דבר כדתנן ביבמות (דף נג:). ומייתי לה לקמן בפירקא [נ"ב] : **ורבנן אשה חרש** (ג) **שוטה.** שב"ד מקנין להן. ובריתא היא בשילהי פירקין: שעמוס

שאינה ראויה לילד. רש"י פי' שתת כוס עיקרין אבל בפ' אע"פ (כתובות דף ס:) לא משמע הכי דמייתי התם ברייתא ותני בה או שהיתה היא עקרה זקינה ואיילונית ושאינה ראויה לילד אלמא דשאינה ראויה לילד לאו עקרה ולפרש"י שתת כוס עיקרין היינו עקרה וזה לשון ר"ח התם איכא למישאל היינו איילונית היינו עקרה היינו שאינה ראויה לילד ותשובה שאמרנו בפרק יש נוחלין (נ"ב דף קיט:) ניסת לכ' יולדת עד מ' ניסת למ' שוב אינה יולדת וה"ה שנוכל לפרש שאינה ראויה לילד ששהתה אחר בעלה עשר שנים ולא היה דעתה לינשא דאמר בסוף פרק ד' אחיס (יבמות דף לד:) אמר רב נחמן אמר שמואל כל ששהתה אחר בעלה י' שנים שוב אינה מתעברת כי אתא רבין אר"י ל"ש אלא שאין דעתה לינשא ואע"ג דאמר בגמ' בעקרה וזקינה ולפי' ר"ח לא הזכיר עקרה במשנה י"ל דלא דק בלשונה מיהו תימה אמאי לא תנא נמי במתני' עקרה: **ושאר כל הנשים או שותות.** תימה הא משנה ימירא מאי קמ"ל הא שמעינן ליה מרישא והאומרת אני שותה אינה נוטלת כתובתה ואומר רבי דווקא מעוברת אינה שותה משום דאיכא סכנת נפשות כדאמר בפרק החולץ (יבמות דף מב:) אבל ניסת בתוך ג' חדשים מאי דהוה הוה ותו לא קנסינן ליה להוציא וקיינן בה אשתו הרואיה לו ובכהן אפילו לרבנן אינה שותה דמסקינן בפ' החולץ (שם סז.). אפילו לרבנן יוצא בגט: **ורבי יונתן האי איש איש מאי עביד ליה מיבעי ליה וכו'.** תימה והא איהו דאמר בפ' אלו הנחנקין (סנהדרין דף פה:) גבי איש איש דכי יקלל את אביו ואת אמו קאמר דברה תורה כלשון בנ"א ולא דרשינן ליה לדרשא אחריתי וכ"ת היכא דאיכא למדרש אפי' מאן דאית ליה ד"ת מודה הוא דדרשינן א"כ מאי פריך ברישא פרק השואל (ב"מ דף לד:) אהא דקא בעי אביה מנלן דשומר שכר חייב דתני' אם גנוב יגנב אין לי אלא גניבה אבידה מנין ת"ל גנוב יגנב מ"מ הניחא למ"ד לא ד"ת אלא למ"ד אמרי' מא"ל והא התם איכא למדרש ולא דרשינן אלא אמר ד"ת והכא אמאי דרשינן לה ואמרי' בפ' השואל והמעלה (זבחים קח:) נמי ורבי יוסי מדהוה אים אים דברה האי אים אים נמי דברה אלא השואל להדיוט דחייב מנא ליה ולא אמרת כיון דמלי למדרש מודה הוא דלא אמר דברה וקשה ליישב שמועות דד"ת דקא' דר"מ אדר"מ ודר' יהודה אדר' יהודה ודרבי יוסי אדר' יוסי ודר"ש אדר"ש דר"מ דאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נו.) לרבנן גבי אים אים דכתיב גבי ברכת הש"ת ור"מ דרשי ליה לרבות כיוויש ובפ"ב דמסכת ע"ז (דף כז.) נמי פליג ר' יהודה ור' יוסי דא"ר יהודה כותי לא יומל ישראל מפני שהוא מל נשם הר גריזים אמר לו ר' יוסי וכי היכן מצינו מילה בתורה נשמה ומפרש טעמא דר' יהודה משום דכתיב לה' המול ורבי יוסי המול יומל כתיב ואידך נמי הכתיב המול יומל ד"ת כלשון בני אדם ק[13] [אלמא דרבי יוסי לית ליה דברה תורה כו'] והתם בההוא שמעתתא גופיה פלוגתא ר"מ ור' יהודה ואמרינן יומל כותי ולא יומל ארמאי דברי ר"מ והיינו כר' יוסי דאמר כותי שפיר דמי דלא אמר ד"ת ובפ' ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.) אמרינן לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה דקסבר ד"ת ואחרים היינו ר"מ כדאיתא בסוף מס' הוריות (דף יג.) דר' יהודה מהא דהמול יומל דקא אמר ד"ת ובפ' מלאכת המשה (כתובות דף סז:) מייתי ברייתא העבט תעביטנו זה שאין לו ואין רוצה להתפרנס נותנין לו לשם מתנה וכו' דברי רבי יהודה וחכ"א יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו אלא מה אני מקיים תעביטנו ד"ת אבל ר' יהודה דרש ליה וכן בפ' בנות כותים (נדה נב:) ובפ' יולא דופן (שם דף מד:) אים אים מה ת"ל אים אים לרבות מינוק בן יום א' שמטמא בזיבה דברי רבי יהודה ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מ"ל הרי הוא אומר והזב את זובו וגו' מ"כ מה ת"ל אים אים ד"מ דר' יוסי מהניא להשואל והמעלה (זבחים דף קח:) דאיתיתן לעיל דקאמר אים אים ד"מ והניא להמול יומל דאיתיו דדרשים לה ופליג אדר' יהודה דאמר ד"ת דר"ש הוא אים אים דקא"ר יוסי בפ' השואל (גם זה שם) ד"ת פליג עליה ר"ש ואמר ודרשים לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין ובפ' אלו מציאות (ב"מ לא:) אמר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו א"כ מה ת"ל תעביטנו ד"ת ונראה דאמאן דס"ל דאמר ד"ת מודה כל היכא דאיכא למדרש דרשינן לי' וכל הני תנאי סברי להו

מסורת הש"ס

(א) יבמות לח: כתובות פפ., ב) [עי' תוס' לקמן כה. ד"ה ב"ש], ג) [עי' תוספות לקמן כה: ד"ה ב"ש], ד) [עי' תוס' יבמות לו: ד"ה ולא קתני], ה) [לקמן כה.], ו) [לקמן כז.], ז) [במדבר ה], ח) [לקמן כה:], ט) [כתובות פ.], י) [לקמן כו:], כ) [ועי' היטב בכס"מ לקמן כו. ד"ה קמ"ל וכו'], ל) [לקמן כו:], מ) [שם], נ) [במדבר ה], ס) [לקמן כו:], ע) [ס"א לכאילא], פ) [במדבר ה], צ) [דף כו.], ק) רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמרת אליהם לרבות: (ב) רש"י ד"ה לרבות אשת חרש ואשת שוטה:

גליון הש"ס

גמ' ואמרת לרבות ארוסה. עיין לקמן דף כו ע"א תד"ה ואמרת:

מוסף רש"י

מתו בעליהן עד שלא שתו. כל אשה שקינא לה בעלה ונסתרה ומת עד שלא שתתה (יבמות לח:) אבל הנשים שבעולה קמי, שקינאו להן בעליהן ונסתרו ולא הספיק להשקותה עד שמת (כתובות פא.). **נוטלות כתובה.** ואע"פ ששמע זיעתה ואין לה כתובה (יבמות שם). **ולא שותות.** דבעינן והביא האיש את אשתו (שם ושם).

תוספות שאנץ

ארוסה ושומרת יבם כיון שאין בעליהן יכולין לבדקן חשובות כעוברות על דת ואפי' בלא קינוי אמרי' בגמ' דעוברת על דת יש לה להפסיד כתובתה אפי' בלא התראה: מתו בעליהן כו' ובה"א או שותות או לא נוטלות כתובה ובכתובות פ' האשה שנפלו פריך או שותות והביא האיש את אשתו אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובה: מעוברת חברו ומינקת חבירו ס"ה אם מת והניח מעוברת או מינקת או שגרשה בעלה והיא מעוברת ומניקה ואסרוה חכמים לינשא עד שיהא הולד בן ב' שנים שכך זמן יניקתו והלך זה ונשאה וקנא לה לא שותה שהרי אינה ראויה לקיימה משמע מתוך פ"ה דאפי' מגורשת צריכה להמתין כ"ד חדש ודלא כפי' ה"ר שמשון מפלאירא בפרק אע"פ דדוקא באלמנה אמרי' דצריכה להמתין כ"ד חדש משום דמשעבדא ליה להניק בנו אבל בגרושה שאינה משעבדא להניקו אינה צריכה להמתין והכ' משמע דצריכה גרושה להמתין וכן פר"ת דבין גרושה ובין אלמנ' צריכה להמתין כ"ד חדש ומביא

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ו סמג עשין כד:
ד ב מיי' שם פ"ו הלכה יד:
ה ג מיי' שם פ"ב הלכה ו סמג שם:
ו ד מיי' שם הלכה ז:
ז ה מיי' שם הלכה ט:
ח ו מיי' שם הלכה י:
ט ז מיי' שם פ"ג הל' כא:
י ח מיי' שם פ"ב הל' ו:
יא ט י מיי' שם פ"ו הלכה ו [ו] סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ב:
יב כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:
יג ל מיי' שם הלכה [י] יא:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בּוֹ מָעֵל: במדבר ה יב

תוס' שאנץ (המשך)

ראיה לדבריו דאף לב"ש דאמרי שומטת דד מפיו ולא משעבדא ליה אפי' הכי קאמרי שלא תנשא עד לאחר כ"ד חדש וכן משמע דאין חילוק בין גרושה לאלמנה מהני טעמי דמייתי ביבמות וכן פי' פ' אע"פ והא דלא תני להו בהדי אלמנה לכהן גדול משום דליכא בהני כי אם איסור דרבנן אבל בהני דלעיל איכא איסורא דאורייתא. ואע"ג דתני לעיל חלוצה דאין בה אלא איסורא דרבנן משום דאגב דנקט גרושה נקט חלוצה ומחד קרא מסמיך להו ביבמות. יכול הוא להפרישה עד כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרי' ביה: וק' דמשמע דלהפרישה ר"ל בלא גט וה"נ דייקא תלמודא בפ' החולץ דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש משמע דאי הוה קתני יפריש הוה ר"ל בלא גט והכא נמי להפרישה ר"ל בלא גט. וק' דאמרי' בפ' החולץ לא ישא אדם מעוברת חברו ומניקת חברו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר' מאיר וחכ"א יוציא וכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס וקאמר רבא לדברי חכמים יוציא בגט והכא אמר דאין צריכה גט וי"ל דלעולם צריכה גט והאי דקאמר התם דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ה"פ דיקא נמי דקתני יוציא דמשמע בגט ולא קתני יפריש דמשמע בין בגט בין בלא גט ולהפרישה דהכא ר"ל בגט. עוד אומר רב יוסף בכור שור דלעולם ר"ל להפרישה בלא גט ולא ק' דהתם אמרי' דצריכה גט לפי דליכא אלא חד איסורא דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה ולכך צריכה גט אבל הכא חמיר עליה משום דאיכא תרי איסורי משום דהיא מעוברת חברו ועוד דקינא לה ונסתרה לכך אינה צריכה גט וכן עשה במעשה שאירע בנו מאדם אחד